

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 2. Tria controversa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

impediendo, vel non dando, & ipse si à te sumeret, fur esset, & latro. Ita Castro Pal. 10. 1. tract. 6. d. 2. de Char. p. 2. n. 4. quia in his circumstantiis non est in necessitate.

2. Certum mihi est secundò, Idem esse dicendum in valde gravi necessitate, quod in extremis. Ita idem num. 13. & part. 9. num. 5. Lell. lib. 2. c. 12. num. 71. Valse. aliique quos refert de Lugo, loc. cit. sect. 7. n. 153. contra Turr. Azor. Caiet. ab eodem. relatos. Dicast. lib. 2. de just. tract. 2. d. 9. dub. 9. num. 256. alios citans. Ratio est, quia pari modo naturæ aditum est, ut gravem necessitatem quæ faciliè vergit ad extremam, à se quisque, quoquo modo potest, avertat.

3. Unum pro utrique his certis adverto: à proximo extremè, vel graviter indigente te extremè item indigentem non posse illud surripere, quod indigentiam sublevert: nec te indigentem graviter ab graviter indigente. Ratio communis est, quia tunc sine controversia melior est conditio possidentis, atque adeò habet potius jus utendi rebus suis, ne pereat, vel ne cadat ex gravi ad extremam, quam quilibet alius.

An positò, quod surripueris, obligaris in pari necessitate restituere, alia est quaestio alibi, Deo dante, decidenda.

4. Certum est tertio: Sicuti potest indigens in praedictis casibus pro se surripere; sic etiam alium pro ipso surripere in iisdem casibus posse, si is alius non habeat unde possit de suo indigentem sublevare. Ratio est, quia tunc is surripit nomine indigentis, & ut ejus instrumentum: sed si is habeat, unde possit de suo, non vulgaris est difficultas. Verum, quia non est admodum frequens, & nimis proluxa exposcit distinctiones, satis est eam videre apud Bonac. q. 2. de rest. in partic. quest. 8. p. 3. num. 8. Valq. c. 2. de elem. dub. 1. 2. 3. de Lugo, de just. tom. 1. d. 16. sect. 7. à n. 173.

§. II. Tria controversa.

Extremè indigens an à graviter indigente licitè surripiat?

1. Primum, quod controvertitur, est: An extremè indigens possit rem sibi necessariam surripere à graviter eadem indigente?

Respondeo: Aliqui absolute negant. Ita Rosella, S. Anton. aliique apud Sanchez, max. citandum. Aliqui absolute concedunt. Ita Sanchez in cons. lib. 1. cap. 8. dub. 5. num. 28. verum, neutri sine sequenti distinctione sunt recipiendi: Si enim graviter proximus hic indiget illa re ad conservanda ea bona, quæ ipsi sunt necessaria simpliciter, ad suum statum ita conservandum, ut sine illa in valde gravia mala proberetur, non potest extremè indigens ea surripere, nec proximus praedictus obligatur dare. At si graviter indiget illa re ad conservanda sua ea bona, quæ non sunt simpliciter ita necessaria, ut sine illis in valde gravia mala ingruerent, potest extremè indigens ea surripere, & proximus praedictus dare obligabitur. Ita Coninch. de char. d. 27. num. 134. Ratio est, quia posteriore casu verè ipsi non imminet grave malum, at in casu posteriore mala illa tam gravia moraliter ipsi morti æquiparantur: & aliquando sanè accidit, ut eligeret quis potius mori, quam gravia illa sustinere: imò sup. lib. 5. c. 1. §. 1. à num. 12. attulimus Doctores docentes non solum graviter indigentem, sed nec etiam divitem obligari magnis expensis, & extraordinariis mediis extremè periclitanti in vita succurrere: qui locus est omnino relegendus.

Indigens an surripere, vel consumere debeat animo reddendi?

2. Secundò, an extremè, vel graviter indigentes, quando quid surripiunt (nam quando rem antea surreptam, postea consumunt, dicam max. num. 4.) ad suas necessitates movendas, obligentur accipere eo animo

ut si ad pinguiorem fortunam pervenerint, debent restituere, quod est querere, An accipere querere solutè, an sub ratione mutui. Et rursus, An quando hos indigentes sublevare obligatur, facti obligationi faciat, si det mutuum sub eadem conditione pinguius fortunæ, an potius, debeat dare solutè.

Respondeo: Nonnulli docent, tum eos indigentes debere accipere sub ratione mutui, tum divitem potius sub eadem ratione dare. Ratio est, inquit, quia non adest obligatio, nisi eos pauperes sublevandi: atque mutuum satis, superque sublevantur. Ita Navarrus, & apud Sanchez in cons. lib. 1. cap. 5. dub. 5. num. 51. apud Dicastill. lib. 2. de just. tract. 2. d. 9. à num. 320. Nulli vero docent contrarium, id est, posse absolute peres rem subfurari, & divitem non posse restituere onus imponere. Ratio est, aiunt, quia in ea necessitate omnia sunt communia: Ergo non est unde ad mutuum recurri debeat. Ita Castro Pal. loc. cit. part. 4. num. 4. assertens Val. Coninch. Suar. aliisque; & apud Sanchez loc. cit. num. 53. & Dicastill. loc. cit. num. 224. approbantes hanc sententiam, illamque vocantes probabilissimam, & magis piam, quam Val. tom. 3. d. 3. q. 9. part. 4. appellat de Fide. Vtraque sententia est probabilis: re potest quidem Dominus imponere illud onus, quando opinionem sibi faventem, sed poterit etiam indigens illud non acceptare, excipiendo scilicet rem pro se separatam.

Locuti autem sumus de his indigentibus, qui necesse spe morali sunt habituri bona, & facultates. Nam si spes adest, non videtur adesse ratio, cur, & indigens possit furari, & dominus debeat absolute dare.

3. Hactenus dictum est, quando res surripitur tempore indigentiae, eodemque consumitur. Sed quid primum si surripias tempore, quo non indiges, ut deinde incidas in necessitatem extremam, vel gravem, illam consumas. Furatus es, v. g. decem aureos nudius tertius, utique committis peccatum, verum, hodie existens in gravi necessitate, quæ in gravi morbo, sine ulla spe habendi pecuniam, illa vitam conservandam expendis, obligaberis ei ad restitutionem fortunam rediens ad restitutionem? Quid secundo, si rem domini inveniatis habere ex iusto contractu, v. g. ex deposito?

Respondeo ad primum. Te obligat communis sententia. Ita Sylvest. v. Furum, quest. 5. Ang. 9. Fort. 4. Valsequez opus de elemos. cap. 1. dub. 8. num. 68. quia licet remanet obligatio ex radice delicti à te commisso. Solum pro illo tempore, quo tu indiges, nec habes, unde reddas, suspenditur. Probatur, inquit Valsequez, quod tempore necessitatis solum habet homo jus ad suam necessitatem sublevandam. At ad hanc sublevandam factum est, si obligatio suspendatur, seu impediatur, non tantum quod omnino tollatur. Nihilominus non est probabilis sententia te tunc liberans ab omni restitutione, Ita Petr. Navarr. de restit. lib. 4. cap. 4. num. 24. Castro Pal. tom. 1. tract. 6. disp. 2. part. 10. num. 3. Ratio est, quia sicuti illo tempore necessitatis, habes jus surripiendi, & consumendi, nec solum, ut dicebat Valsequez, sublevandi quomodocunque necessitatem: ita habes jus tunc rem aliàs surreptam consumendi, est enim ac si rem de novo surripes, quod tibi licet. Ad id dominum tunc teneri dare, ergo tu veluti de novo potes accipere: unde tunc consumens videris sufficienter implere obligationem restituendi, contractam ex delicto, cum rem consumas; perinde ac dominus teneret vellet consumi, si apud ipsum res inveniretur. Denique infra. tract. 2. cap. 2. §. 8. num. 2. ut probabile docebimus non obligari furem rem restituere, si res perit apud ipsum eo modo, quo peritura fuisset apud dominum, sed in casu nostro æque pecunia consumenda erat apud dominum, quia eam tenebatur huic indigenti dare, ergo, &c.

Respondeo ad secundum cum necessaria distinctio

indigens habet ex sua necessitate jus ad occupandas res, quæ sub nullo sunt dominio, & contra Iustitiam faceret, qui jus illud per vim impediret: sic habet idem ius ad occupandas eas res, quæ sunt sub dominio alicujus, quia in necessitate omnia sunt communia, & primi occupantis, perinde profus, ac si ea essent sub nullo dominio.

Dico tertio, obligationem, quam habet dives non repetendi, seu non resumendi res, quas indigens pro sua necessitate sublevanda occupavit, esse ex Iustitia. Ratio est clare ex dictis, quia, ut vidimus n. 5. post occupationem indigens fit dominus rei occupatae.

Ex dictis jam colligitur divitem, si cibum, v. g. non offerat indigenti, non obligari ad refarcienda damna facta, si forte is fame moriatur, quia tunc dives contra Charitatem peccat, non contra Iustitiam: obligari autem, si vi impediat a sumendo, vel si cibum jam ab indigenti occupatum per eam vim repetat, quia tunc peccat contra Iustitiam.

CAPVT VII.

De Continuatione peccati furti in eo, qui non restituit. Remissive.

DE hac re, ea, quæ dixi in *Methodo Confess.* l. 2. c. 1. §. 7. loquendo universim de peccato habituali, satis, superque sunt pro praxi: ea igitur legere ne graveris.

CAPVT VIII.

De emptione rei furtivæ.

1. Sermo hic est de emente mala fide, licet autem qui dubius est, rem esse furtivam, & sub hoc dubio emit, sit etiam sine controversia emptor malæ fidei; quia debuit prius indagare veritatem, secus culpabiliter rem illam contrahat: tamen non statim, ac habetur rumor, vel suspicio, quodd, qui vendit, solet res furtivas vendere, judicandus est injustus venditor: sed debent rationes alicujus momenti id persuadere: quæ nemo, si non constet, præsumendus est delictum committere.

2. Iam verò duplici modo se habere is potest, qui rem ejusmodi furtivam emit. Primum, animo sibi retinendi. Secundum, animo reddendi illam domino, à quo pretium suum recipiat.

3. Si se habeat priore modo, præter peccatum furti debebit illam rem domino restituere, ut nimis est clarum, etiam si multo pretio eam emisset, & etiam si hoc pretium à suo venditore nequaquam esset recuperaturus. Ratio est, quia, qui dolose agit, dignus est, ut amittat rem, & pretium.

4. Hinc fit, ut ipse fur, qui accepto pretio rem furtivam vendidit, & eandem consignavit ei, qui sciebat rem esse furtivam, si facti ipsam pœniteat, non debeat reddere pretium ipsi ementi, sed domino rei. Ita Molin. tom. 3. d. 330. n. 3. Ratio est, quia dum ipse mens sciebat rem illam furtivam esse, sponte, & culpa sua se subiecit periculo amittendi pretium, & rem.

5. Sed emergunt duæ non passim obviæ difficultates. Prima est, an si dominus jam ab emente recuperavit rem suam, possit fur retinere sibi pretium habitum ab emente, quandoquidem diximus pretium reddi non debere ipsi ementi? Respondeo. Sanè tunc acquitas non vult, ut latro ditescat alienâ pecuniâ: quare in eo casu reddere debere pretium emptori, & ita judicandum fore à iudice etiam in foro externo, mihi dubium non est.

Quod si fortè dominus habuit jam pretium suæ rei ab ipso fure, non est justum, ut idem dominus habeat

D d 2 beat

indigens ex Castro Pal. l. c. num. 1. cit. Bonac. Vasq. Azor. ubique. Si rem apud te habeas ex contractu transference dominium, v. g. ex mutuo, debes restituere, quia tunc non consumis rem alienam in necessitate illa, sed tibi ipsi, & obligatio ex contractu jam perseverat. Si ex contractu non transference dominium, v. b. gratia, ex contractu non obligas restituere, quia consumis rem tuam, at contractus depositi, vel similis non obligat restitutionem, quando sine ulla culpa res perit, ut si res sit sine culpa indigentis perit, ergo, &c.

Indigenti an res ipsi necessaria debeatur ex Iustitia?

4. Tertio, An extremè, vel graviter indigens habeat jus Iustitiæ ad res quibus indiget, ita ut dives eas obligetur ex Iustitia porrigere nec solum ex Charitate, sed ex Iustitia. Id valde præstat scire propter obligationem restitutionis damnum ex negatione rerum, quæ dare dives forte recuset, quam restitutionis obligationem sola culpa contra Iustitiam, non verò contra Charitatem vitios, ut sæpe diximus, parit.

Respondendo, debet hic separari quatuor questiones, quæ, quia nonnulli clare non separant, valde confuse mixtæ.

Prima questio est: Quodnam jus indigens habet ad res, quæ indiget, Iustitiæ, an alterius virtutis? Secunda, qua obligatione dives indigenti succurrere debet, jus enim accipiendi in uno, & obligatio succurrendi in altero, non semper ex eadem virtute procedunt: nam ex Religione obligor propter votum, vel gratia, dare elemosynam Ecclesiæ: at Ecclesiæ non habet jus nec Religionis, nec Iustitiæ clam elemosinam surripendi. Tertia, ea obligatio, quam habet dives succurrendi, estne etiam offerendi; an solum non impediendi indigentem, quando rem vult accipere, & solum non repetendi; quando jam pauper accepit. Quarta, si est obligatio ad utrumque, utne recipiat ex Iustitia, an altera ex Iustitia; altera ex Misericordia. His questionibus exactè distinctis cum satisfactum, facile erit ad controversiam propositam respondere.

Quoad Primam questionem, sic statuo: Ipse indigens habet jus Iustitiæ accipiendi rem sibi modis omnibus necessariam: lus, inquam, Iustitiæ, hoc modo: non in statum atque indiget, fiat dominus rei, sic enim tunc plures in mundo indigant, omnes essent domini, quod non est dicendum: sed ita, ut statim atque illam recipit sibi faciat suam. Ita de Lugo, tom. 1. de iust. d. 1. §. 7. a. num. 143. Ratio est, quia id satis est ad succurrendum necessitati.

Quoad Secundam: Dives obligatur succurrere ipsi ex Charitate, seu Misericordia. Ita Castro Pal. l. c. per. 3. num. 2. alios referens, Less. lib. 2. cap. 12. dub. 12. Ratio est, quia cum res sit sua, atque ipse, antequam rem pauper occupet, sit dominus absolutus, ut dictum est, non apparet, unde obligatio ex Iustitia nasci queat. Adde ipsum obligari ad succurrendum, ut sic solvatur indigentem: at hic, titulus Misericordiæ est, non Iustitiæ.

Quoad Terciam, obligatio divitis est, tum ut offerat, tum ut non impediat. Ratio est quia, secus non observabitur præceptum de proximo in necessitatibus sublevando, præceptum, inquam, illud Mandavit Deus unicuique de proximo suo.

Quoad Quartam: Dico primò, hanc obligationem, quam habet dives offerendi, non esse ex Iustitia, sed ex Charitate, seu Misericordia. Ratio est, quia ipse non obligatur nisi succurrere, ergo non nisi ex motivo succurrendi: At motivum succurrendi est sublevatio indigentis, quæ est motivum Misericordiæ; ergo non obligabitur, nisi ex motivo Misericordiæ.

Deo secundò, eandem obligationem, quam habet dives non impediendi indigentem ab occupatione rei ipsi necessariæ, esse ex Iustitia. Ratio est, quia sicut

Para 1.